

## บทที่ ๕

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อ เสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในการเขียนตำราตลอดจนความคิดเห็น และข้อ เสนอแนะของคณาจารย์ต่อทรัพยากรห้องสมุด การบริหารและบริการของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก เพื่อ เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานของห้องสมุดต่อไป และ เพื่อรวบรวมบรรณานุกรมพร้อมทั้งบรรณนิทัศน์ของตำราที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งนี้เขียนขึ้นตั้งแต่เริ่มแรก (พ.ศ. ๒๕๑๒) จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๓

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นข้าราชการประจำสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก และปฏิบัติงานในปีการศึกษา ๒๕๒๓ จำนวน ๘๔ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะคำถามเป็น ๒ แบบ คือ คำถามแบบปลายปิดได้แก่คำถามที่เสนอคำตอบไว้ให้ เลือกตอบ และคำถามแบบปลายเปิดได้แก่คำถามที่ตอบได้โดยเสรี แบบสอบถามดังกล่าวแบ่งเป็น ๖ ตอน ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบจำนวนทั้งหมด ๘๔ ฉบับ คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

#### สรุปผลการวิจัย

##### ๑. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก เป็นเพศชาย ๖๓ คน และเพศหญิง ๒๑ คน คณาจารย์ส่วนใหญ่อายุจำนวน ๓๐ คน มีวุฒิสูงสุดทางด้านการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท รองลงมา มีวุฒิปริญญาตรี และปริญญาเอกจำนวน ๔ คน เท่ากัน คณาจารย์จำนวนสูงสุดคือ ๕๕ คน มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ รองลงมาจำนวน ๒๔ คน มีตำแหน่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน ๖ คน มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และตำแหน่งศาสตราจารย์มีเพียง ๑ คน เท่านั้น ในจำนวนคณาจารย์ทั้งหมดเป็นผู้เคยเขียนตำรา ๕๐ คน ผู้กำลังเขียน ๒๘ คน และผู้ไม่เคยเขียน ๑๑ คน ส่วนหน้าที่รับผิดชอบของคณาจารย์นั้น คณาจารย์เกือบทั้งหมดจำนวน ๘๘ คน ทำหน้าที่สอนในระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๕ คน ทำหน้าที่สอนระดับปริญญาโทจำนวน ๑๐ คน ทำงานวิจัย และจำนวน ๓๖ คน ทำงานธุรการ

สำหรับประเภทสิ่งพิมพ์ที่มีประสบการณ์ในการเขียนจำนวนสูงสุดคือ ๗๓ คน จาก ๗๘ คน ใช้ในการเขียนตำรา ได้แก่ หนังสือภาษาต่างประเทศ (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) จำนวนรองลงมาจำนวน ๖๕ คน ใช้หนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) และนอกจากสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่แสดงไว้ในตารางที่ ๒ ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนได้ใช้เอกสารอัดสำเนาจำนวน ๑๓ คน ใช้ประสบการณ์ในการสอนระดับประถมศึกษาจำนวน ๒ คน และสอบถามจากบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน

จำนวนสิ่งพิมพ์ที่คณาจารย์ใช้อ้างอิงในตำราจำนวนมากที่สุด ได้แก่ หนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ซึ่งมีจำนวน ๑,๔๓๕ เล่ม และจำนวนรองลงมาได้แก่หนังสือภาษาต่างประเทศ (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ซึ่งมีจำนวน ๑,๑๒๘ เล่ม

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนคณาจารย์ที่ใช้สิ่งพิมพ์แต่ละประเภทในการเขียนตำรา (ตารางที่ ๒) กับจำนวนสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทที่ใช้อ้างอิงในตำราที่เขียนขึ้น (ตารางที่ ๓) ปรากฏผลสอดคล้องกันคือ คณาจารย์ที่ใช้หนังสือภาษาไทย และหนังสือภาษาต่างประเทศ (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ในการเขียนตำรามีจำนวนมากกว่าคณาจารย์ที่ใช้สิ่งพิมพ์ประเภทอื่น และจำนวนหนังสือภาษาไทย และหนังสือภาษาต่างประเทศ (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ที่ใช้อ้างอิงในตำราดังกล่าวก็มีจำนวนมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น เช่นเดียวกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างหนังสือภาษาไทย และหนังสือภาษาต่างประเทศ (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) จะเห็นว่าจำนวนคณาจารย์ที่ใช้หนังสือภาษาต่างประเทศ (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ในการเขียนตำรามีจำนวนมากกว่าคณาจารย์ที่ใช้หนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) คือจำนวน ๗๓ : ๖๕ คน ส่วนจำนวนหนังสือภาษาต่างประเทศ (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ที่คณาจารย์ใช้ในการเขียนตำรามีจำนวนน้อยกว่าหนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) คือจำนวน ๑,๑๒๘ : ๑,๔๓๕ เล่ม

นอกเหนือจากหนังสือภาษาต่างประเทศและหนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสือ  
อ้างอิง) แล้ว สิ่งพิมพ์ประเภทอื่นที่คณาจารย์จำนวนรองลงมาใช้ในการเขียนตำราได้แก่ สิ่งพิมพ์  
รัฐบาล และวารสารภาษาไทย ซึ่งมีจำนวนคณาจารย์ที่ใช้สิ่งพิมพ์ดังกล่าวตามลำดับดังนี้คือ  
๓๖ และ ๓๓ คน ทำนองเดียวกันจำนวนของสิ่งพิมพ์ประเภทดังกล่าวที่ผู้เคยเขียนใช้ในการ  
เขียนตำราก็มี จำนวนรองลงมาด้วยคือ ๑๔๘ และ ๑๓๐ เล่ม ตามลำดับ

## ๒. สภาพการใช้ห้องสมุด

คณาจารย์จำนวนสูงสุดคือ ๒๗ คน จาก ๘๔ คน มีความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด  
สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง จำนวนรองลงมาคือ ๑๖ คน ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง ส่วนช่วงเวลาที่  
คณาจารย์ชอบใช้ห้องสมุดนั้น ปรากฏว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่จำนวน ๗๔ คน ใช้ห้องสมุดในเวลา  
ต้องการค้นคว้า เรื่องใดเรื่องหนึ่ง จำนวนรองลงมาคือ ๔๕ คน ใช้ห้องสมุดเมื่อมีเวลาว่างในวัน  
ธรรมดา สำหรับห้องสมุดที่คณาจารย์ใช้บ่อยที่สุดได้แก่ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
พิชญ์โลก โดยมีผู้เข้าใช้ ๗๗ คน และคณาจารย์จำนวนรองลงมาคือ ๑๗ คน ใช้ห้องอ่านหนังสือ  
ของภาควิชา นอกจากห้องสมุดที่แสดงไว้ในตารางที่ ๖ แล้ว ห้องสมุดอื่น ๆ ที่คณาจารย์ใช้บ่อย  
ที่สุดได้แก่ ห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคพิชญ์โลก และสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร ทั้งนี้มีจำนวนผู้ตอบแห่งละ ๑ คน

คณาจารย์ส่วนใหญ่จำนวน ๗๒ คน เลือกใช้ห้องสมุดเนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ใกล้ที่  
ทำงานและจำนวนรองลงมาคือ ๕๓ คน เลือกใช้ห้องสมุดเนื่องจากมีทรัพยากรห้องสมุดที่ต้องการ  
ส่วนวิธีการที่คณาจารย์รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดนั้น คณาจารย์จำนวนเกือบทั้งหมดคือ ๘๑ คน รู้จักวิธีใช้  
ห้องสมุดจากการเรียนวิธีใช้ห้องสมุดขณะที่เป็นนิสิต จำนวนรองลงมาคือ ๒๗ คน รู้จักวิธีใช้  
ห้องสมุดโดยการแนะนำของบรรณารักษ์ เกี่ยวกับวิธีที่คณาจารย์ค้นหาเรื่องที่ต้องการจากห้องสมุด  
นั้น มีหลายวิธีด้วยกัน คณาจารย์จำนวนสูงสุดคือ ๗๖ คน ใช้วิธีค้นจากบัตรรายการ และบัตร  
ครรชนิวารสารที่ห้องสมุดจัดทำไว้ จำนวนครั้งหนึ่งคือ ๔๕ คน ใช้วิธีค้นโดยการเดินหาตามชั้น  
หรือตู้เก็บทรัพยากรห้องสมุด คณาจารย์มีจุดมุ่งหมายในการเข้าใช้ห้องสมุดแตกต่างกัน จำนวน  
สูงสุดหรือเกินครึ่งคือ ๖๔ คน เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อใช้บริการยืมและคืน จำนวนครั้งหนึ่งคือ ๔๔ คน

เข้าใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ และจำนวน ๔๐ คน เข้าใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านวารสารและนิตยสาร นอกจากรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ ๔ แล้ว คณาจารย์มีจุดมุ่งหมายในการเข้าใช้ห้องสมุด เพื่อใช้เป็นสถานที่ทำงานวิจัย เตรียมการสอน เขียนตำรา และติดตามผลงานของนิสิตที่ไป ค้นคว้าในห้องสมุดโดยมีจำนวนผู้ตอบอย่างละ ๑ คน สำหรับการยืมหนังสือจากหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลกใน ๑ ภาคเรียนนั้น คณาจารย์จำนวน เกินครึ่งคือ ๔๗ คน ยืมหนังสือจำนวนไม่แน่นอน จำนวน ๑๔ คน ยืมหนังสือจำนวนมากกว่า ๒๐ เล่ม ในจำนวนนี้ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเขียน เท่านั้น

เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการหาข้อมูลสำหรับการเขียนตำรานั้น คณาจารย์ผู้มี ประสบการณ์ในการเขียนเกือบทุกคนคือ ๗๔ คน จาก ๗๕ คน มีวิธีปฏิบัติในการหาข้อมูลเพื่อ การเขียนตำราโดยการค้นหาข้อมูลด้วยตนเองจากห้องสมุด และจำนวนรองลงมาคือ ๒๖ คน มีวิธีปฏิบัติโดยการถามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการ และนอกเหนือจากวิธีปฏิบัติที่ปรากฏใน ตารางที่ ๑๒ แล้ว ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนยังมีวิธีปฏิบัติอื่น ๆ ในการหาข้อมูลสำหรับการ เขียนตำรา ซึ่งได้แก่ การติดต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรง กับเรื่องที่เขียน ติดต่อขอถ่ายเอกสารจากห้องสมุดอื่น สืบหาและเก็บข้อมูลจากแหล่งหรือท้องถิ่นโดยตรง สืบหาตามร้านจำหน่ายหนังสือ ตลอดจนค้นหาจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้มีจำนวนผู้ตอบอย่างละ ๑ คน ส่วนแหล่งของวัสดุสิ่งพิมพ์ที่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนใช้ ค้นคว้าเพื่อการเขียนตำรานั้น แหล่งที่ใช้เป็นอันดับที่ ๑ คือ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒพิษณุโลก รองลงมาคือ หนังสือส่วนตัว ห้องอ่านหนังสือของภาควิชา และห้องสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็น อันดับที่ ๒, ๓ และ ๔ ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้มีประสบการณ์ใน การเขียนได้ใช้ห้องสมุดบางแห่งในกรุงเทพมหานคร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และยืมจากเพื่อนหรือผู้มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีจำนวนผู้ตอบ แหล่งละ ๑ คน

### ๓. การใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการเขียนตำรา

ในด้านความคิดเห็นของผู้มีประสบการณ์ในการเขียนเกี่ยวกับความพอเพียงของทรัพยากรห้องสมุด ของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลกที่ใช้ในการเขียนตำรานั้น ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนทุกคณะมีความเห็นตรงกันว่า โดยเฉลี่ยแล้วทรัพยากรห้องสมุดทุกประเภทมีความพอเพียงในระดับน้อย โดยเฉพาะวารสารภาษาต่างประเทศ ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนคณะศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เห็นว่าเพียงพอ แต่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนคณะวิทยาศาสตร์ เห็นว่ายังมีไม่เพียงพอ ส่วนทรัพยากรห้องสมุดประเภทที่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนส่วนใหญ่เกือบทุกคณะ เห็นว่า เพียงพอปานกลาง มีเพียงประเภทเดียวคือหนังสือพิมพ์ภาษาไทย

### ๔. ปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลกเพื่อการเขียนตำรา

ปัญหาการใช้หนังสือที่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนทุกคณะประสบในระดับที่สูงกว่าปัญหาอื่น ๆ แต่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ปัญหาหนังสือที่ต้องการค้นคว้าไม่มีในห้องสมุด หนังสือที่ต้องการใช้มีบัตรรายการแต่หาหนังสือไม่พบ และปัญหาหนังสือที่เรียงไว้บนชั้นสับสนยากแก่การค้นหาลำบาก ส่วนปัญหาไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือเล่มที่ต้องการนั้น ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเมื่อเฉลี่ยรวมกันแล้วผู้มีประสบการณ์ในการเขียนเกือบทุกคณะประสบปัญหาในการใช้หนังสือระดับน้อย ยกเว้นผู้มีประสบการณ์ในการเขียนคณะวิทยาศาสตร์ เท่านั้นที่ประสบปัญหาระดับปานกลาง

สำหรับปัญหาการใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดนั้น โดยเฉลี่ยแล้วผู้มีประสบการณ์ในการเขียนทุกคณะไม่ประสบปัญหา ยกเว้นปัญหาหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดเก่าล้าสมัยเพียงประการเดียว เท่านั้นที่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนคณะศึกษาศาสตร์ประสบมากกว่าคณะอื่น ๆ เพียงเล็กน้อย และประสบปัญหาในระดับน้อย เท่านั้น

ปัญหาการใช้วารสารที่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนทุกคณะประสบในระดับปานกลาง แต่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนคณะวิทยาศาสตร์ประสบมากกว่าคือ ปัญหาบทความวารสารที่ค้นได้

ไม่พอประกอบการเขียนตำรา และเมื่อเฉลี่ยรวมกันแล้วผู้มีประสบการณ์ในการเขียนทุกคณะ  
ประสบปัญหาการใช้วารสารในระดับน้อย

ปัญหาการใช้หนังสือพิมพ์ในห้องสมุดที่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนทุกคณะประสบ  
ในระดับสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ แต่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ปัญหาห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์แต่ละ  
รายการน้อยฉบับและห้องสมุดไม่มีคู่มือช่วยค้นบทความจากหนังสือพิมพ์ และเมื่อเฉลี่ยรวมกัน  
แล้วผู้มีประสบการณ์ในการเขียนทุกคณะประสบปัญหาการใช้หนังสือพิมพ์ในห้องสมุดในระดับ  
ปานกลาง

ปัญหาการใช้วิทยานิพนธ์ในห้องสมุดที่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนทุกคณะประสบ  
ในระดับสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ แต่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ปัญหาห้องสมุดมีวิทยานิพนธ์ของสถาบัน  
อื่นน้อยมาก และห้องสมุดไม่มีคู่มือช่วยค้นวิทยานิพนธ์ เมื่อเฉลี่ยรวมกันแล้วผู้มีประสบการณ์ในการ  
การเขียนทุกคณะประสบปัญหาการใช้วิทยานิพนธ์ในระดับน้อย

ส่วนปัญหาในการใช้เอกสารอื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุที่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียน  
ทุกคณะประสบในระดับสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ แต่อยู่ในระดับน้อยเท่านั้น ได้แก่ปัญหาไม่ทราบว่า  
ห้องสมุดมีเอกสารอื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุหรือไม่ และไม่แน่ใจว่ามีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้อง  
การค้นคว้า และเมื่อเฉลี่ยรวมกันแล้วผู้มีประสบการณ์ในการเขียนทุกคณะประสบปัญหาการใช้  
เอกสารอื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุในระดับน้อย

๕. ปัญหาทั่วไปในการใช้หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก และ  
ความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการต่าง ๆ

สำหรับปัญหาทั่วไปในการใช้หอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ที่คณาจารย์  
ประสบในระดับสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ แต่อยู่ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาบัตรรายการ  
เรียงไว้สับสน ครรชณีวารสารที่ห้องสมุดจัดทำไม่ครอบคลุมบทความที่จำเป็นต่อการค้นคว้า  
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดบริการไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ใช้ห้องสมุดส่งเสียงรบกวนผู้อื่น ไม่มีแผนผังแสดงส่วน  
ต่าง ๆ ภายในห้องสมุด และไม่มีที่นั่งเฉพาะอาจารย์ เมื่อเฉลี่ยรวมกันแล้วคณาจารย์ประสบ  
ปัญหาทั่วไปในการใช้หอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ในระดับน้อย

ความคิดเห็นของคณาจารย์เกี่ยวกับความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการต่าง ๆ นั้น โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์ทั้ง ๓ กลุ่มคือผู้เคยเขียน ผู้กำลังเขียน และผู้ไม่เคยเขียน มีความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการต่าง ๆ (ดังรายละเอียดในตารางที่ ๒๒) ในระดับปานกลาง สำหรับบริการที่คณาจารย์ทั้ง ๓ กลุ่ม ต้องการให้ห้องสมุดจัดเพิ่มมากกว่าบริการอื่น ๆ ได้แก่ บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการทำรายชื้อหนังสือใหม่พร้อมบรรณนิทัศน์ตามสาขาวิชา และบริการรวบรวมบรรณานุกรมเพื่อการค้นคว้าวิจัย

๖. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อทรัพยากรห้องสมุด ระเบียบการใช้ห้องสมุด บุคลากรห้องสมุด อาคารสถานที่ และบริการของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มีความเห็นต่อปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรห้องสมุดในระดับปานกลาง แต่คณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์มีความเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ด้านที่คณาจารย์ทุกคณะมีความเห็นตรงกันว่าอยู่ในระดับเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ความพอเพียงของทรัพยากรห้องสมุดทั้งที่เป็นวัสดุ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

คณาจารย์ทุกคณะมีความเห็นว่า ระเบียบการใช้ห้องสมุดมีความเหมาะสมปานกลาง สำหรับประการที่คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เห็นด้วยมากกว่าประการอื่น ๆ คือ ความเห็นด้วยกับการทวงเมื่อยืม เกินกำหนด

ความเห็นของคณาจารย์ต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของบุคลากรห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านที่อยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ความสามารถในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ในด้านอาคารสถานที่ของห้องสมุดนั้น คณาจารย์ทุกคณะเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง เกือบทุกด้าน ด้านที่คณาจารย์ทุกคณะ เห็นด้วยมากที่สุดคือ เกี่ยวกับความสะดวกในการเดินทางมาใช้ห้องสมุด ส่วนด้านที่คณาจารย์ทุกคณะ เห็นว่ายังมีความเหมาะสมในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ความกว้างขวางของห้องสมุด และการถ่ายเทอากาศในห้องสมุด

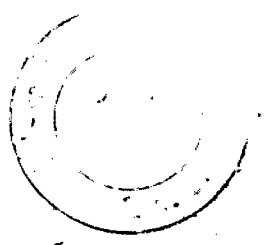
สำหรับความเห็นต่อประสิทธิภาพของบริการที่ห้องสมุดจัดขึ้นนั้น คณาจารย์ทุกคณะมีความเห็นว่าบริการที่ห้องสมุดจัดขึ้น เกือบทั้งหมดมีประสิทธิภาพปานกลาง นอกจากบริการ

โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์เท่าที่มีประสิทธิภาพต่ำกว่าบริการอื่น ๆ ส่วนความเห็นเกี่ยวกับความพอเพียงของบริการที่ห้องสมุดจัดขึ้นนั้น คณาจารย์คณะสังคมศาสตร์เห็นว่าเพียงพอ และคณาจารย์คณะอื่น ๆ เห็นว่าเพียงพอในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของคณาจารย์ไม่คณะต่าง ๆ นอกเหนือจากความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุด ระเบียบการใช้ห้องสมุด บุคลากร อาคารสถานที่ และบริการห้องสมุดนั้น แบ่งเป็น ๒ ประการคือ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุด และความร่วมมือระหว่างคณาจารย์กับบรรณารักษ์ คณาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะว่า ห้องสมุดควรมีอิสระในการบริหารงานเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารงานห้องสมุดมีอำนาจในหน้าที่การงานอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์หัวหน้าหอสมุดกลางแห่งนี้ในเรื่องการบริหารงานห้องสมุด กล่าวคือการดำเนินงานห้องสมุดยังไม่มีความคล่องตัวเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดไม่มีอิสระในการบริหารงาน การพิจารณาหรือการตัดสินใจต่าง ๆ ต้องเสนอต่อผู้บริหารลำดับสูงขึ้นไปหลายขั้นตอน สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างคณาจารย์กับบรรณารักษ์นั้น คณาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะว่า คณาจารย์คณะต่าง ๆ ควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ เพื่อให้การบริการของห้องสมุดเป็นไปด้วยดี เช่นการเสนอแนะรายชื่อหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ห้องสมุดจัดหามาให้ตามความต้องการ เป็นต้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า คณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก เห็นว่าห้องสมุดเป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้าหาข้อมูลสำหรับการเขียนตำราเป็นอย่างยิ่ง สำหรับประเภทและจำนวนสิ่งพิมพ์ที่คณาจารย์ใช้ในการเขียนตำรามากกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ได้แก่หนังสือภาษาต่างประเทศ และหนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) รองลงมาได้แก่สิ่งพิมพ์รัฐบาล และวารสารภาษาไทย ในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก เพื่อการเขียนตำรานั้น คณาจารย์เห็นว่าทรัพยากรห้องสมุดทุกประเภทมีความพอเพียงในระดับน้อย โดยเฉพาะวารสารภาษาต่างประเทศนั้นยังมีไม่เพียงพอ และคณาจารย์ยังประสบปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด อันได้แก่หนังสือหรือสิ่งพิมพ์ที่ต้องการค้นคว้าไม่มีในห้องสมุด ห้องสมุดไม่มีคู่มือช่วยค้นทรัพยากรห้องสมุดบางประเภท





ไม่ทราบว่ห้องสมุดมีเอกสารอื่น ๆ เช่น สิ่งพิมพ์รัฐบาล จุลสาร และโสตทัศนวัสดุหรือไม่ รวมทั้งไม่แน่ใจว่าจะมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการค้นคว้า นอกจากนี้คณาจารย์ยังประสบปัญหาอาคารห้องสมุดคับแคบ และอากาศร้อนอบอ้าว บุคลากรห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอ และยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์

สำหรับบริการที่ห้องสมุดจัดขึ้นนั้น คณาจารย์เห็นว่ามีประสิทธิภาพปานกลาง และบริการที่คณาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดจัดเพิ่มมากกว่าบริการอื่น ๆ ได้แก่บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการทำรายชื้อหนังสือใหม่พร้อมบรรณนิทัศน์ตามสาขาวิชา และบริการรวบรวมบรรณานุกรมเพื่อการค้นคว้าวิจัย

อภิปรายผล

สภาพการใช้ห้องสมุดของคณาจารย์นั้น จากผลของการวิจัยพบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ในช่วงเวลาที่ต้องการค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และมีจุดมุ่งหมายในการเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อใช้บริการยืมและคืน ทั้งนี้เนื่องจากคณาจารย์มีหน้าที่รับผิดชอบหลายด้านด้วยกัน จึงทำให้คณาจารย์ไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้าใช้บริการอื่น ๆ ของห้องสมุด

ห้องสมุดที่คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้บ่อยที่สุดได้แก่หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิชญโลก และรองลงมาคือห้องอ่านหนังสือของภาควิชา แต่เมื่อพิจารณาโดยแยกกลุ่มอาจารย์ตามคณะปรากฏว่า คณาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ใช้ห้องอ่านหนังสือของภาควิชาจำนวนมากกว่หอสมุดกลาง เป็นเพราะห้องอ่านหนังสือของภาควิชามีสิ่งพิมพ์ที่ตรงกับความต้องการโดยเฉพาะสำหรับคณาจารย์ในคณะดังกล่าวมากกว่าหอสมุดกลาง ประกอบกับมีสถานที่ตั้งอยู่ใกล้ที่ทำงาน จึงมีความสะดวกในการใช้มากกว่า

จากการวิจัยพบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่เลือกใช้ห้องสมุดที่ใช้บ่อยที่สุด เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ใกล้ที่ทำงาน แต่คณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์เพียงคณะเดียวที่เลือกใช้ห้องสมุดที่ใช้บ่อยที่สุดเนื่องจากมีทรัพยากรห้องสมุดที่ต้องการมากกว่าสถานที่ตั้งอยู่ใกล้ที่ทำงาน ดังนั้นจึงปรากฏว่าคณาจารย์ในคณะดังกล่าวได้ค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อการเขียนตำราจากแหล่งอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร

จึงกล่าวได้ว่าสถานที่ตั้งของห้องสมุดเพียงอย่างเดียว ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้ห้องสมุดที่ใช้อย่างน้อยที่สุดของคณาจารย์ ห้องสมุดจะต้องมีทรัพยากรห้องสมุดที่มีปริมาณเพียงพอ และตรงกับความต้องการของคณาจารย์ด้วย ฉะนั้นแนวทางในการปรับปรุงกิจการห้องสมุดจึงควรมุ่งพิจารณาทั้งที่ตั้งและทรัพยากรห้องสมุด เป็นสำคัญควบคู่กันไป

คณาจารย์ส่วนใหญ่รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดจากการ เรียนวิธีใช้ห้องสมุดขณะที่ เป็นนิสิต ดังนั้นจึงไม่ประสบปัญหา เกี่ยวกับไม่ทราบวิธีค้นตลอดจนวิธีใช้คู่มือสำหรับค้นหาข้อมูลที่ต้องการ แต่การที่คณาจารย์บางส่วนมีวิธีค้นหา เรื่องที่ต้องการจากห้องสมุด โดยเดินหาตามชั้นหรือตู้เก็บทรัพยากรห้องสมุด เป็นเพราะคู่มือช่วยค้นหาห้องสมุดจัดทำไว้ชั้นได้แก่ บัตรรายการ และบัตรบรรณวารสารไม่เป็นประโยชน์ต่อการค้นหาหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ จากผลของการวิจัยยังพบว่าคณาจารย์ประสบปัญหาบรรณวารสารที่ห้องสมุดจัดทำไม่ครอบคลุม **บทความที่ ๓** จำเป็นต่อการค้นคว้า และบัตรรายการเรียงไว้สับสน นอกจากนี้ปัญหาอื่น ๆ ที่คณาจารย์ประสบในการใช้ห้องสมุด ได้แก่หนังสือที่ต้องการมีแต่บัตรรายการแต่หาหนังสือไม่พบ หนังสือที่เรียงไว้บนชั้นสับสนยากแก่การค้นหา เจ้าหน้าที่นำหนังสือที่มีผู้ใช้แล้วขึ้นชั้นล่าช้า และเรียงไม่ตามลำดับที่ควรจะเป็น ดังนั้นห้องสมุดจึงควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาทรัพยากรห้องสมุดแก่ผู้ใช้ และ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากคู่มือช่วยค้นหาห้องสมุดจัดทำขึ้นอย่าง เต็มที่

สำหรับความสำคัญของห้องสมุดต่อการ เขียนตำรานั้น คณาจารย์เห็นว่าห้องสมุดเป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อการ เขียนตำรา เป็นอย่างยิ่ง จากผลของการวิจัย (ตารางที่ ๑๒) คณาจารย์ผู้มีประสบการณ์ในการ เขียน เกือบทุกคนมีวิธีปฏิบัติในการหาข้อมูล โดยการค้นหาด้วยตัวเองจากห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิเษมา สวัสดิสรณ์<sup>๑</sup>

---

<sup>๑</sup>ศิเษมา สวัสดิสรณ์, " การสำรวจการใช้ทรัพยากรห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อประกอบการสอนของคณาจารย์, " หน้า ๑๔๘.

และบรรจง นีวาสะบุตร<sup>๑</sup> ที่ปรากฏว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการสอนเป็นอย่างมาก. และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนวลล๑๑๑ ไชยมงคล<sup>๒</sup> ที่ปรากฏว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่องานเขียนและงานวิจัยเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน สำหรับแหล่งของสิ่งพิมพ์ที่คณาจารย์ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนส่วนใหญ่ใช้ค้นคว้าเพื่อการเขียนตำรา เป็นอันดับหนึ่ง คือหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก แต่เมื่อแยกตามคณะของคณาจารย์แล้วปรากฏว่าคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์เพียงคณะเดียวเท่านั้นที่ใช้แหล่งดังกล่าวเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนคณาจารย์คณะอื่น ๆ อีก ๓ คณะ คือ คณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ใช้หนังสือส่วนตัวเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดส่วนใหญ่เน้นหนักทางวิชาการศึกษา ซึ่งเป็นวิชาแกนในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ดังนั้นหนังสือและสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาอื่น ๆ จึงมีปริมาณน้อยกว่า คณาจารย์ในคณะอื่น ๆ อีก ๓ คณะจึงต้องใช้หนังสือส่วนตัวในการค้นคว้า และยังได้อาศัยการค้นคว้าจากแหล่งอื่น ๆ ที่มีทรัพยากรห้องสมุดที่ต้องการด้วย (ตารางที่ ๑๓)

ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่ผู้มีประสบการณ์ในการเขียนใช้ในการเขียนตำรานั้น จากผลการวิจัยพบว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้หนังสือภาษาต่างประเทศและหนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) มากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ (ตารางที่ ๒) ซึ่งสอดคล้องกับผลของการวิเคราะห์จำนวนสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทที่คณาจารย์ใช้อ้างอิงในตำราที่เขียน คือ จำนวนสิ่งพิมพ์ประเภทที่คณาจารย์ใช้มากกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ได้แก่ หนังสือภาษาต่างประเทศและหนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) (ตารางที่ ๓) แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างหนังสือภาษาต่างประเทศและหนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) จะเห็นว่าจำนวนคณาจารย์ที่ใช้หนังสือ

<sup>๑</sup>บรรจง นีวาสะบุตร, " การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา, " หน้า ๑๗๓.

<sup>๒</sup>นวลล๑๑๑ ไชยมงคล, " การศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่องานเขียนและงานวิจัยทางการแพทย์ของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, " หน้า ๖๑.

ภาษาต่างประเทศ (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ในการเขียนตำรามีจำนวนมากกว่าคณาจารย์ที่ใช้หนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ส่วนจำนวนหนังสือภาษาต่างประเทศ (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ที่คณาจารย์ใช้ในการเขียนตำรามีจำนวนน้อยกว่าหนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากจำนวนสิ่งพิมพ์ที่ใช้อ้างอิงในตำราแต่ละเล่มมีจำนวนแตกต่างกัน และตำราส่วนใหญ่โดยเฉพาะตำราของคณาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ใช้หนังสือภาษาไทย (ที่ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง) ในการอ้างอิงเป็นหลัก

ดังนั้นห้องสมุดจึงควรพิจารณาจัดหาสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่คณาจารย์ใช้ค้นคว้าเพื่อการเขียนตำราตามลำดับความจำเป็นและความต้องการของคณาจารย์ต่อไป

ในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก เพื่อการเขียนตำรานั้น คณาจารย์เห็นว่าทรัพยากรห้องสมุดทุกประเภทมีความพอเพียงในระดับน้อย โดยเฉพาะวารสารภาษาต่างประเทศยังมีไม่เพียงพอ และเมื่อพิจารณาจากจำนวนของสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุด (อุสทธิคดีกันต่าง ๆ ของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก หน้า ๓๔.) จะเห็นว่ายังมีจำนวนน้อยกว่ามาตรฐานที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย กำหนดไว้ คือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจะต้องมีหนังสือไม่ต่ำกว่า ๗๐,๐๐๐ เล่ม<sup>๑</sup> ดังนั้นห้องสมุดจึงควรพิจารณาเพิ่มจำนวนของสิ่งพิมพ์ให้มากขึ้นตามความจำเป็นและความต้องการของคณาจารย์ในแต่ละคณะ

สำหรับปัญหาที่คณาจารย์ส่วนใหญ่ประสบในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในการเขียนตำรา ซึ่งได้แก่หนังสือที่ต้องการค้นคว้าไม่มีในห้องสมุด หนังสือที่ต้องการใช้มีบัตรรายการแต่หาหนังสือไม่พบ อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่มีผู้อื่นยืมไป ทั้งนี้เพราะอาจารย์แต่ละคนมีสิทธิในการยืมหนังสือได้เป็นระยะเวลา ๑ ภาคเรียน และไม่จำกัดจำนวนที่ให้อืม หรืออาจเนื่องมาจากสาเหตุที่มีผู้ใช้หนังสือเสร็จแล้วแต่เจ้าหน้าที่ยังไม่ได้อืมเก็บขึ้นชั้น ส่วนปัญหาบทความวารสารที่ค้นได้ไม่พอประกอบการเขียนตำรานั้น เป็นปัญหาที่เนื่องมาจากห้องสมุดมีวารสารทางวิชาการจำนวนน้อย

<sup>๑</sup>สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, "มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย ๒๕๑๔" (กรุงเทพมหานคร: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔), หน้า ๑. (อ้างสำเนา.)

และวารสารทางวิชาการที่มีอยู่ เป็นวารสารทางการศึกษา เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นห้องสมุดจึงควรพิจารณาบอกรับวารสารวิชาการในสาขาอื่น เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศในสาขาวิทยาศาสตร์ ดังที่คณาจารย์เสนอแนะไว้

ปัญหาห้องสมุดไม่มีคู่มือช่วยค้นบทความจากหนังสือพิมพ์ และวิทยานิพนธ์นั้น เนื่องจากห้องสมุดมีบุคลากรไม่เพียงพอจึงไม่สามารถปฏิบัติงานห้องสมุดทุกด้านได้อย่างเต็มที่ ส่วนปัญหาที่คณาจารย์ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีเอกสารอื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุ อันได้แก่สิ่งพิมพ์รัฐบาล จุลสาร แผนที่และอื่น ๆ และคณาจารย์ไม่แน่ใจว่ามีข้อมูลเกี่ยวกับ เรื่องที่ต้องการค้นคว้าหรือไม่ นั้น เนื่องจากห้องสมุดมีเอกสารและวัสดุเหล่านี้จำนวนน้อยมาก และห้องสมุดขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้ทราบ ดังนั้นห้องสมุดจึงควรพิจารณาจัดหาเอกสารและวัสดุดังกล่าวเพิ่มขึ้น และควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้ทราบ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

ความเห็นเกี่ยวกับความพอเพียงของบริการที่ห้องสมุดจัดขึ้นปรากฏว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าเพียงพอน้อย และบริการที่คณาจารย์ต้องการให้จัดเพิ่ม เป็นบริการที่จำเป็นต่อการค้นคว้าเท่านั้น ซึ่งได้แก่บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการทำรายชื่อนหนังสือใหม่ พร้อมบรรณนิทัศน์ตามสาขาวิชา และบริการรวบรวมบรรณานุกรมเพื่อการค้นคว้าวิจัย <sup>๑</sup> ซึ่งบริการเหล่านี้จะช่วยอำนวยความสะดวกต่อการค้นคว้าหาข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง ห้องสมุดจึงควรพิจารณาจัดบริการดังกล่าวขึ้นต่อไป

ในด้านอาคารสถานที่ของห้องสมุดนั้น คณาจารย์เห็นด้วยมากเกี่ยวกับความสะดวกในการเดินทางมาใช้ ทั้งนี้เพราะห้องสมุดตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์กลางของมหาวิทยาลัย และอยู่ไม่ห่างไกลจากอาคารของแต่ละคณะมากนัก อย่างไรก็ตามคณาจารย์ยังเห็นว่า อาคารห้องสมุดมีขนาดเล็กเกินไป และการถ่ายเทอากาศภายในห้องสมุดยังไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คณาจารย์ไม่อยากเข้าใช้ห้องสมุด แต่ปัญหานี้อาจหมดไปเมื่อมีการขยายอาคารห้องสมุดในปีงบประมาณ ๒๕๒๖ ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัย<sup>๑</sup> และเพื่อเป็นการ

<sup>๑</sup> สัมภาษณ์ ประจักษ์ เต็ดแก้ว, หัวหน้าหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แก้ปัญหาในปัจจุบัน ห้องสมุดจึงควรติดตั้งพัคคอมเพิ่มขึ้น เพื่อให้การถ่ายเทอากาศภายในห้องสมุด  
เหมาะสมยิ่งขึ้น

### ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้รายงานไปแล้วนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะความคิดเห็น เพื่อ เป็นแนว  
ทางพิจารณาปรับปรุงห้องสมุดในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ทรัพยากรห้องสมุด จากการวิจัยปรากฏว่าคณาจารย์มีความเห็นว่า ทรัพยากรห้องสมุด  
ของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลกยังมีไม่เพียงพอสำหรับการเขียนตำรา โดย  
เฉพาะวารสารภาษาต่างประเทศในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้คณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ ยัง  
เห็นว่าทรัพยากรห้องสมุดตรงกับความต้องการในระดับน้อย ดังนั้นคณาจารย์จึงควรมีส่วนร่วมกับ  
บรรณารักษ์มากขึ้นในการคัดเลือก และจัดหาทรัพยากรห้องสมุด โดยเสนอแนะรายชื่อหนังสือ หรือ  
สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ และตรงกับความต้องการของตน และบรรณารักษ์ควรขอคำแนะนำ  
เกี่ยวกับความต้องการของคณาจารย์ เพื่อให้ทรัพยากรห้องสมุดที่จัดหามาไว้บริการมีปริมาณเพียงพอ  
และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

นอกจากนี้จากผลของการวิจัยยังพบว่าคณาจารย์ประสบปัญหาในการใช้ห้องสมุดอันได้แก่  
หนังสือที่ต้องการมีบัตรรายการแต่หาหนังสือไม่พบ หนังสือที่เรียงไว้บนชั้นสับสนยากแก่การค้นหา เจ้า  
หน้าที่นำหนังสือที่มีผู้ใช้แล้วขึ้นชั้นล่าช้า และเรียงไม่ตามลำดับที่ควรจะเป็น ดังนั้นนอกจากห้องสมุด  
จะร่วมมือกับคณาจารย์ในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดมาไว้บริการอย่างเพียงพอและตรงกับ ความ  
ต้องการของผู้ใช้แล้ว ห้องสมุดควรพิจารณาแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้คณาจารย์ได้ใช้ประโยชน์จาก  
ทรัพยากรห้องสมุดที่มีอยู่อย่างเต็มที่ กล่าวคือ ปัญหาหนังสือที่ต้องการมีบัตรรายการแต่หาหนังสือไม่  
พบนั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากอาจารย์แต่ละคนมีสิทธิในการยืมหนังสือเป็นระยะเวลา ๑ ภาคเรียน โดย  
ไม่จำกัดจำนวน ดังนั้นห้องสมุดจึงควรติดตามหวงหรือติดตามหนังสือเมื่อมีผู้ต้องการใช้หนังสือที่มีผู้  
ยืมไป ส่วนปัญหาหนังสือที่เรียงไว้บนชั้นสับสนยากแก่การค้นหา และเจ้าหน้าที่นำหนังสือที่มีผู้ใช้แล้ว  
ขึ้นชั้นล่าช้า และเรียงไม่ตามลำดับที่ควรจะเป็นนั้น บรรณารักษ์ควรหมั่นตรวจตราชั้นหนังสือเพื่อให้การ  
จัดหนังสือขึ้นชั้น เป็นไปตามลำดับที่ควรจะเป็น สำหรับหนังสือที่มีผู้นำมาคืนก็ควรรับนำขึ้นชั้นโดยเร็ว  
ถ้าหากหนังสือหายห้องสมุดควรพิจารณาถึงความต้องการของผู้ใช้ว่ามีมากน้อยเพียงใด แล้วจัดหา  
เพิ่มเติมตามความต้องการนั้น

๒. การบริหารงานห้องสมุด จากความทึดเห็นและข้อเสนอแนะของคณาจารย์ในด้าน การบริหารงานห้องสมุดนี้ คณาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะว่า ห้องสมุดควรมี อีสาระในการบริหารงานเพิ่มขึ้น เพื่อว่าผู้บริหารงานห้องสมุดจะได้มีอำนาจในหน้าที่การงานอย่าง เต็มที่ ตลอดจนสามารถควบคุมบุคลากรห้องสมุดได้ดีขึ้น ประกอบกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ หัวหน้าหอสมุดกลางแห่งนี้ในเรื่องการบริหารงานห้องสมุด ปรากฏผลสอดคล้องกันว่า การ ดำเนินงานห้องสมุดยังไม่มี ความคล่องตัวเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดยังไม่มีอีสาระในการ บริหารงาน การพิจารณาหรือการตัดสินใจต่าง ๆ ต้องเสนอต่อผู้บริหารลำดับสูงขึ้นไปหลายชั้น ชั้น ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุเนื่องมาจากหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศึกษาศาสตร์ มีฐานะ เป็นแผนกหนึ่งขึ้นตรงต่อกองธุรการ โดยมีหัวหน้าหอสมุดกลางเป็นผู้ดำเนินงาน และ รับผิดชอบงานภายในห้องสมุด ดังนั้นการดำเนินงานจึงไม่มี ความคล่องตัว แต่อย่างไรก็ตาม ขณะนี้หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตทุกแห่ง กำลังดำเนินการขอเปลี่ยน ฐานะจากหอสมุดกลางประจำวิทยาเขต เป็นสำนักหอสมุดกลางประจำวิทยาเขต ซึ่ง เรื่อง กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของทบวงมหาวิทยาลัย และในการประชุมสภามหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ครั้งที่ ๒/๒๕๒๔ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๔ ได้มีการอนุมัติการแต่งตั้งรอง ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลางประจำวิทยาเขตต่าง ๆ ซึ่งแต่เดิมมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหอสมุด กลางประจำวิทยาเขต ดังนั้น ปัจจุบันการดำเนินงานของห้องสมุดจึงมีความคล่องตัวขึ้น เนื่อง จากผู้บริหารงานห้องสมุดมีอีสาระในการบริหารงานเพิ่มขึ้น การพิจารณาหรือตัดสินใจต่าง ๆ จะเสนอต่อรองอธิการบดีของมหาวิทยาลัย เท่านั้น<sup>๑</sup> ดังนั้นจึงคาดว่าปัญหาดังกล่าวจะหมดไป และการดำเนินงานของห้องสมุดจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

<sup>๑</sup> สัมภาษณ์ สุนทร แก้วฉาย, ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๓ เมษายน ๒๕๒๔.

๓. บุคลากร จากการสำรวจพบว่าหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ยังมีปัญหา เรื่องบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ เนื่องจากปัจจุบันมีบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติหน้าที่เต็ม เวลา เพียง ๒ คน ส่วนอีก ๒ คน เป็นอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และปฏิบัติงาน หอสมุด และเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานหอสมุด ๑๒ คน ดังนั้นหอสมุดจึงควรพิจารณาเพิ่ม บุคลากรที่มีคุณวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์อย่างเพียงพอ เพื่อปฏิบัติงานในหอสมุดตามมาตรฐาน หอสมุดมหาวิทยาลัยที่สมาคมหอสมุดแห่งประเทศไทย ได้กำหนดไว้คือ บุคลากรหอสมุดจะ ต้องมีคุณวุฒิ และจำนวนเพียงพอ เพื่อให้การบริหารงาน และการให้บริการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และบุคลากรของหอสมุดจะต้องประกอบด้วยฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และ ฝ่ายธุรการ โดยมีอัตราส่วนระหว่างบรรณารักษ์ นักวิชาการ และ เสมียนพนักงานเป็น ๑ : ๓ เป็นอย่างน้อย<sup>๑</sup>

นอกจากนี้จากการสำรวจความคิดเห็นของคณาจารย์พบว่า เจ้าหน้าที่หอสมุด ยังมีความสามารถในการให้บริการไม่มากเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์ ดังนั้นจึงควรพิจารณาให้เจ้าหน้าที่หอสมุดได้รับการศึกษาต่อ เนืองทาง วิชาบรรณารักษศาสตร์ รวมทั้งหอสมุดควรจัดการประชุม สัมมนา ตลอดจนฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ หอสมุดให้มีความรู้และความ เข้าใจในงานหอสมุด นอกจากนี้ผู้บริหารงานหอสมุดควรจะ เน้นให้เจ้าหน้าที่หอสมุดตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบของตนเองด้วย ส่วนการจัดบุคลากรให้ เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านบริการก็เป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงอีก ประการหนึ่ง

๔. อาคารสถานที่ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญโลก แม้มี อาคารที่เป็น เอกเทศตั้งอยู่ในศูนย์กลางของมหาวิทยาลัย แต่คณาจารย์ยังมีปัญหา เกี่ยวกับ ความไม่เหมาะสมของการถ่าย เทออากาศภายในห้องสมุด อากาศร้อนอบอ้าว และขนาดของ หอสมุดซึ่ง เล็กเกินไป เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการถ่าย เทออากาศในห้องสมุดจึงควรติดตั้ง

<sup>๑</sup> สมาคมหอสมุดแห่งประเทศไทย, "มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย ๒๕๑๙, "



พัฒนาเพิ่มขึ้น ส่วนปัญหาขนาดของอาคารห้องสมุดนั้นอาจหมดไปได้เมื่อมีการขยายอาคารหอสมุด ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยของปีงบประมาณ ๒๕๒๖ ในการขยายอาคารห้องสมุดนั้น ควรทำตามมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า อาคารห้องสมุดควรมีเนื้อที่เพียงพอสำหรับเก็บหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ โสตทัศนวัสดุ เนื้อที่สำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรห้องสมุด และมีเนื้อที่เพียงพอสำหรับผู้ใช้ห้องสมุด โดยคำนึงถึงจำนวนนิสิต นักศึกษา อาจารย์ ลักษณะของหนังสือ สิ่งพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ ชนิดของหลักสูตร และบริการด้วย นอกจากนี้ในการออกแบบอาคารห้องสมุด หรือดัดแปลงต่อเติมต้องให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และความต้องการของห้องสมุดร่วมกับสถาปนิก โดยพิจารณารูปร่างลักษณะของตัวอาคาร การรับน้ำหนัก การจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในตัวอาคารให้เป็นไปตามลักษณะหน้าที่ของงานในห้องสมุด และสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือ แสงสว่างภายในห้องสมุด การถ่ายเทอากาศภายในห้องสมุด ตลอดจนการจัดสถานที่ให้มีบรรยากาศที่ดึงดูดความสนใจให้เข้าไปใช้ห้องสมุด<sup>๑</sup>

๕. การประชาสัมพันธ์ จากการวิจัยพบว่า ห้องสมุดยังมีการประชาสัมพันธ์ไม่มากเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้ว่า ยังมีคณาจารย์บางส่วนที่ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีทรัพยากรห้องสมุดบางประเภท ดังนั้น ห้องสมุดจึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่การประชาสัมพันธ์ทางป้ายประกาศ จดหมายเวียน วารสารของมหาวิทยาลัย คู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด และห้องสมุดควรจัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ ที่ครั้งหนึ่งเคยจัดทำมาแล้วต่อไป ทั้งนี้เพราะการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดจะช่วยให้ผู้ใช้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของบริการ กิจกรรม การปฏิบัติงาน ระเบียบการใช้ห้องสมุด ตลอดจนสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด

๖. ปริมาณและเนื้อหาของตำรา จากการสำรวจพบว่า ตำราที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งนี้เขียนขึ้นส่วนใหญ่มีเนื้อหาทางด้านวิชาการศึกษา ดังนั้นคณาจารย์จึงควรเขียนตำราในสาขาวิชาอื่น ๆ เพิ่มขึ้น และควรหลีกเลี่ยงการเขียนตำราที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกับตำราเล่มอื่น ๆ ที่มีผู้เขียนไว้แล้วด้วย

<sup>๑</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓-๔.

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในการเขียนตำราเฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เขียนขึ้น เพื่อทราบจำนวน และประเภทของทรัพยากรห้องสมุด ตลอดจนความพอเพียงของทรัพยากรห้องสมุดที่คณาจารย์ใช้ในการเขียนตำราในสาขานั้น ๆ อันจะเป็นแนวทางปรับปรุงการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ต่อไป

๒. ควรทำการประเมินคุณค่าตำราที่คณาจารย์ในแต่ละสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เขียนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเขียนตำรา ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อบรรณารักษ์ในการพิจารณาคัด เลือกรวบรวมตำราที่คณาจารย์เขียนขึ้นในแต่ละสาขาวิชาเข้ามาไว้บริการในห้องสมุดต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย